

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
z dnia 11 marca 2010 r.

w przedmiocie projektów rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie:

- dodatku wyrównawczego dla żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową na stanowiskach sędziów sądów wojskowych oraz asesorów i prokuratorów wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury oraz w sprawie ustalenia wykazu stanowisk sędziów sądów wojskowych oraz
- ustalenia wykazu stanowisk sędziów Departamentu Sądów Wojskowych Ministerstwa Sprawiedliwości, równorzędnych ze stanowiskami sędziów sądów powszechnych oraz stanowiskami sędziów delegowanych do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Krajowa Rada Sądownictwa pozytywnie opiniuje przedstawione jej projekty rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie:

- dodatku wyrównawczego dla żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową na stanowiskach sędziów sądów wojskowych oraz asesorów i prokuratorów wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury oraz w sprawie ustalenia wykazu stanowisk sędziów sądów wojskowych oraz
- ustalenia wykazu stanowisk sędziów Departamentu Sądów Wojskowych Ministerstwa Sprawiedliwości, równorzędnych ze stanowiskami sędziów sądów powszechnych oraz stanowiskami sędziów delegowanych do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości,
zgłaszając do nich następujące uwagi i propozycje zmian:

I. rozporządzenie w sprawie dodatku wyrównawczego dla żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową na stanowisku sędziów sądów wojskowych oraz asesorów i prokuratorów wojskowych jednostek prokuratury.

W § 4 w pkt 3 ppkt 3 zmienić treść w ten sposób, że nadać mu nowe brzmienie:
„dyrektorowi i wicedyrektorowi oraz sędziom Departamentu Sądów Wojskowych Ministerstwa Sprawiedliwości, prezesowi wojskowego sądu okręgowego i jego zastępcy — Minister Sprawiedliwości”.

Uzasadnienie

Niewątpliwie dyrektor Departamentu Sądów Wojskowych Ministerstwa

Sprawiedliwości nie jest organem uprawnionym do wydawania decyzji władczych — tak orzekł wyrokiem z dnia 3 września 2008 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w sprawie II S.A./Wa 414/08, który m. in. stwierdził, że brak jest przepisów prawnych, które dawałyby prawo Dyrektorowi Departamentu Sądów Wojskowych do wydawania decyzji administracyjnych wobec żołnierzy zawodowych pełniących służbę wojskową w sądach wojskowych. Organ nie ma także pełnomocnictwa udzielnego mu w trybie art. 268a Kpa.

Mając na uwadze treść art. 70 § 1 pkt 1 władnym wydania decyzji w stosunku do prezesów sądów okręgowych i ich zastępców jest Minister Sprawiedliwości. Jego też powinien wskazać Prezydent w swoim rozporządzeniu. Dopiero Minister ma prawo wskazać organ uprawniony do wydawania decyzji w jego imieniu.

II. rozporządzenie w sprawie ustalenia wykazu stanowisk sędziów sądów wojskowych oraz Departamentu Sądów Wojskowych Ministerstwa Sprawiedliwości, równorzędnych ze stanowiskami sędziów sądów powszechnych oraz stanowiskami sędziów delegowanych do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości.

1. w załączniku nr 1 wskazanego w § 1 projektowanego rozporządzenia należałoby wpisać:

a) Pod liczbą porządkową „3” wpisać w rubryce stanowisko (funkcja) wojskowa „rzecznik dyscyplinarny sądów wojskowych”, a w rubryce stanowisko (funkcja) cywilne należy wpisać „rzecznik dyscyplinarny”.

b) Pod liczbą porządkową „4” wpisać w rubryce stanowisko (funkcja) wojskowa „zastępca rzecznika dyscyplinarnego sądów wojskowych”, a w rubryce stanowisko (funkcja) cywilne należy wpisać „zastępca rzecznika dyscyplinarnego”.

c) Pod liczbą porządkową „5” wpisać w rubryce stanowisko (funkcja) wojskowa „sędzia sądów wojskowych delegowany do pełnienia funkcji poza granicami państwa”, a w rubryce stanowisko (funkcja) cywilne należy wpisać „sędzia delegowany do pełnienia funkcji poza granicami państwa”.

d) Pod liczbą porządkową „6” wpisać w rubryce stanowisko (funkcja) wojskowa „sędzia sądu wojskowego delegowany do pełnienia czynności administracyjnych w departamencie sądów wojskowych Ministerstwa Sprawiedliwości”, a w tabeli stanowisko (funkcja) cywilne należy wpisać „sędzia delegowany do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości”.

e) Pod liczbą porządkową „7” wpisać w rubryce stanowisko (funkcja) wojskowa „rzecznik prasowy sądu wojskowego”, a w tabeli stanowisko (funkcja) cywilne należy wpisać „rzecznik prasowy”.

f) Pozycję 3, 4, 5, 6, 7 i 8 odpowiednio wpisać od numeracji 8, 9, 10, 11, 12 i 13.

g) Pod liczbą porządkową „14” wpisać w rubryce stanowisko (funkcja) wojskowa

„kierownik sekcji w sądzie okręgowym” a w rubryce stanowisko (funkcja) cywilne należy wpisać „kierownika sekcji w sądzie okręgowym”.

h) Pod liczbą porządkową „15” wpisać w rubryce stanowisko (funkcja) wojskowa „kierownik sekcji w sądzie garnizonowym” a w rubryce stanowisko (funkcja) cywilne należy wpisać „kierownika sekcji w sądzie rejonowym”.

2. Wykreślić § 3 wraz z załącznikiem, jako, że wskazane tam stanowiska służbowe nie są równorzędne ze stanowiskami sędziów sądów powszechnych i w tym zakresie projekt rozporządzenia Prezydenta przekracza ustawowe upoważnienie i tym samym narusza art. 92 Konstytucji.

Uzasadnienie

Powody zmian opisane w 1 pkt :

Przedmiotowe uzupełnienie projektu przedłożonego rozporządzenia wynika bezpośrednio z upoważnienia ustawowego. Zgodnie z treścią art. 70 § 3 ustawy o ustroju sądów wojskowych uposażenie sędziów sądów wojskowych nie może być niższe od wynagrodzenia sędziów sądów powszechnych na równorzędnych stanowiskach.

Propozycja uzupełnienia załącznika nr 1 rozporządzenia dotycząca pozycji 3, 4, 5, 6 i 7 jest związana bezpośrednio z zapisami ustawy o ustroju sądów wojskowych lub posiadanym etatem. Stanowiska czy funkcje wskazane wyżej istnieją w sądach wojskowych od 2002 roku, natomiast poprzednie rozporządzenie Pana Prezydenta zostało wydane w 1997 roku i przez cały ten okres nie było zmieniane.

Przepisy ustawy o ustroju sądów wojskowych przewidujące wskazane funkcje to:

- do poz. 3 i 4 - art. 40 § 2 i 3,
- do poz. 5 i 6 - art. 26 § 1 i art. 26a § 1.

Rzecznika prasowego przewidywał załącznik do ustawy o Sądzie Najwyższym, następnie funkcje te pełnili Prezesi Sądów Wojskowych, a następnie w Sądach Okręgowych powołano rzeczników prasowych, a w Sądach Garnizonowych funkcje te pełni nadal Prezes.

Funkcja kierownika sekcji zaistniała w niektórych sądach i była konsekwencją utworzenia sekcji. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 lutego 2006 roku w sprawie organizacji sądów wojskowych oraz ustalenia regulaminu wewnętrznego urzędowania tych sądów (Dz.U. Nr 42, poz. 287) uregulowało to umożliwiając utworzenie w sądach garnizonowych sekcji dla określonych rodzajów spraw.

Bezpośrednią przyczyną tego stanu rzeczy był fakt, że wojskowy sąd garnizonowy oprócz tego, że jest sądem I-instancyjnym w sprawach karnych i wykroczeniach oraz sądem odwoławczym w sprawach dyscyplinarnych to także jest sądem penitencjarnym i jednocześnie orzeka, we wszystkich sprawach wykonawczych należących do właściwości

sądów wojskowych, w tym również i w tych, które rzeczowo i funkcjonalnie w sądach powszechnych rozdzielone są pomiędzy sekcje wykonawcze w sądach rejonowych i wydziały wykonawcze w sądach okręgowych.

Z tych względów w sądach garnizonowych występuje stanowisko sędziego wykonawczo-penitencjarny, który wykonuje obowiązki przynależne nie tylko kierownikom sekcji wykonawczej w sądzie rejonowym, ale i przewodniczącego wydziału penitencjarnego sądu okręgowego, a jednocześnie orzeka w sprawach należących — w sądownictwie powszechnym - do właściwości sądu okręgowego i rejonowego. Na uwagę zasługuje fakt, że obszar właściwości sądu garnizonowego to z reguły 2 lub 3 województwa. Na tym obszarze wspomniany sędzia odbywa posiedzenia w Zakładach Karnych oraz wizytuje areszty śledcze i izby zatrzymań, dokonując w tym zakresie tych samych czynności, co sędzia okręgowy sądu powszechnego wizytujący zakłady karne. Przy czym sędzia wykonawczo — penitencjarny nie otrzymuje żadnych dodatków, gdyż nie było go w wykazie Rozporządzenia Prezydenta. Wobec tego, że projektowane rozporządzenie ma zrealizować założenia określone w art. 70 § 3 ustawy o usw zasadnym jest, aby na poziomie sądów okręgowych i garnizonowych dodać stanowisko sędziego kierownika sekcji i jako odpowiednio równoważne wskazać stanowisko kierownika sekcji odpowiedniego sądu okręgowego (porównaj wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16.11.2006 roku w sprawie II PK 89/06).

Reasumując należy podnieść, że wszystkie w zasadzie stanowiska wymienione wyżej funkcjonują już w sądownictwie wojskowym. Wobec tego brak ich wymienienia w wykazie dołączonym do § 1 rozporządzenia należy traktować jako przeoczenie. Natomiast dodanie stanowiska kierownika sekcji będzie uzupełnieniem „luki” i uczyni zadość przepisom ustawy.

Powody zmian opisane w 2 pkt :

Wspomniany paragraf dotyka i reguluje kwestie sędziów departamentu sądów wojskowych powołanych na stanowiska urzędnicze w Ministerstwie Sprawiedliwości. Na stanowiska urzędnicze w Ministerstwie takich sędziów zgodnie z art. 5 § 6 ustawy o usw, powołuje spośród sędziów sądów wojskowych Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej. Pomijając zastrzeżenia czy zgodnie z Konstytucją jest możliwe powołanie (nie delegowanie) sędziego na stanowisko urzędnicze w organach władzy wykonawczej bez zrzeczenia się stanowiska sędziego należy stwierdzić, że **dołączony załącznik nr 3 do omawianego projektu określa stanowiska całkowicie wbrew upoważnieniu ustawowemu, a więc narusza art. 92 Konstytucji.**

Niewątpliwie art. 70 § 3 ustawy o usw, dający delegację do wydania projektowanego rozporządzenia stwierdza, że **uposażenie sędziów sądów wojskowych określają przepisy o uposażeniu żołnierzy, z tym, że nie może być ono niższe od wynagrodzenia sędziów sądów powszechnych na stanowiskach równorzędnych,**

ustalonych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Powstaje wątpliwość, czy w ogóle ta kategoria sędziów władzy wykonawczej winna by ujęta w tym rozporządzeniu. Zgodnie z brzmieniem art. 33 § 1 ustawy o ustroju sądów wojskowych sędziowie powołani na funkcje w innych organach państwowych powinni zrzec się stanowiska sędziego. Nie mniej jednak gdyby jednak przyjąć, że do tej kategorii sędziów stosuje się art. 70 § 3 usw to w wykazie dotyczącym ich stanowisk muszą być one przede wszystkim równorzędne ze stanowiskami sędziów sądów powszechnych delegowanych do czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości. W sądach powszechnych nie ma możliwości powołania sędziów na urzędników w Ministerstwie Sprawiedliwości i dlatego jeżeli jest możliwe w ogóle wskazanie równorzędnych stanowisk to tylko w sposób określony w § 2 projektowanego rozporządzenia.

Natomiast wykaz określony w załączniku nr 3 dotyczący § 3 projektowanego rozporządzenia określa stanowiska nie tylko nie równorzędne, ale też takie, których w ogóle nie ma w sądownictwie powszechnym (porównaj rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 czerwca 2009 r. w sprawie funkcji oraz sposobu ustalania dodatków funkcyjnych przysługujących sędziom (Dz. U. z dnia 1 lipca 2009 r.).

W uzasadnieniu projektowanego rozporządzenia stwierdza się, że „proponowana zmiana nie powinna jednak naruszać uprawnień sędziów sądów wojskowych wyznaczonych na stanowiska służbowe w Departamencie Sądów Wojskowych przed dniem wejścia niniejszego rozporządzenia (...) W związku z tym konieczne jest wprowadzenie przepisu przejściowego regulującego sytuację sędziów sądów wojskowych wyznaczonych na stanowiska służbowe na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów, do czasu zakończenia zajmowania przez nich tych stanowisk służbowych”. Pomijając lakoniczność uzasadnienia, należy podkreślić, że w ogóle nie jest zrozumiałe, jakie to uprawnienia sędziów zostają naruszone. Projektowane rozporządzenie ma na celu wykonanie ustawy i musi mieścić się w ustawowym upoważnieniu, a **wobec tego, że wymienione w załączniku nr 3 stanowiska sędziów departamentu sądów wojskowych nie są równorzędne z wykazanymi tam stanowiskami sędziów sądów powszechnych należy usunąć wspomniany paragraf albowiem kwestia ta została uregulowana w § 2.**

Natomiast nie ma potrzeby stosowania i tak bliżej nieokreślonych przepisów przejściowych dla tej grupy sędziów albowiem dotyczą one dodatków funkcyjnych i mają oni uprawnienie do wyboru — pozostania na dotychczas zajmowanych stanowiskach z nową właściwą regulacją lub powrócić zgodnie z treścią art. 33 § 2 ustawy o usw na poprzednie zajmowane stanowiska sędziego sądu wojskowego.